

Współpraca środowisk:

szkolnego i rodzinnego
z perspektywy rodziców i nauczycieli

Patrycja Młynek

**Współpraca środowisk:
szkolnego i rodzinnego
z perspektywy rodziców i nauczycieli**

Recenzent

Wioleta Danilewicz

Dlatego nawet niech się zdarzają błędy, niech działalność ta będzie wciąż jak gdyby w drodze, niech będzie skomplikowana i trudna, ale niech zawsze żyje i posuwa się naprzód.

S. Szacki: *Pisma pedagogiczne*

Wprowadzenie

Dążenie do osiągnięcia sukcesu dostrzec można we wszystkich obszarach życia człowieka. To wartość współczesnego społeczeństwa, która zobowiązuje do podejmowania konkretnych wysiłków i działań. Determinuje satysfakcję, szczęście i powodzenie zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym czy społecznym¹. Prawie w każdej sferze życia osiągnięcie sukcesu uzależnione jest od współpracy z innymi ludźmi. W życiu prywatnym i społecznym właściwe relacje międzyludzkie są podstawą prawidłowego funkcjonowania. Brak umiejętności nawiązania właściwych relacji z innymi ludźmi jest odbierany jak nieprzystosowanie społeczne, które determinuje jakość codziennego życia.

Współcześnie osiągnięcie sukcesu zależy od efektywnej pracy w zespole, a co za tym idzie – współpracy z innymi ludźmi, dlatego tak bardzo kładzie się nacisk, aby inicjowane projekty czy też wszelkiego typu zadania były opracowywane w zespołach, nie zaś indywidualnie przez wybrane osoby. Jak piszą Jon R. Katzenbach i Douglas K. Smith, współpraca co najmniej dwóch osób tworzy zespół, którego efekty pracy są zdecydowanie lepsze niż w przypadku jednej osoby. Sukces pracy zespołu wynika, po pierwsze, z wymiany osobistych doświadczeń, wiedzy oraz umiejętności, co powoduje zwiększenie ogólnego potencjału zespołu w porównaniu do jednostki. Po drugie, wspólne rozwiązywanie problemów sprzyja podejmowaniu nowych inicjatyw. Ponadto zmaganie się z problemami pozwala budować wzajemne zaufanie i wsparcie. Wreszcie wzrasta zaangażowanie wszystkich członków zespołu, co skutkuje osiągnięciem sukcesu. Jakość pracy zespołu opiera się na współpracy jego członków². Zdaniem Barbary Kozuch współdziałanie przynosi korzyść niezależnie od jego zakresu, form i natężenia oraz tego, czy dotyczy nieformalnych związków między organizacjami, czy ścisłych powiązań w ramach partnerskiej współpra-

---

¹ I. Paszenda: *Sukces w życiu codziennym*. W: *Sukces jako zjawisko edukacyjne*. Red. M. Humeniuk, I. Paszenda, W. Żłobicki. T. 1. Wrocław: Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, 2017, s. 25.

² J.R. Katzenbach, D.K. Smith: *Siła zespołów. Wpływ pracy zespołowej na efektywność organizacji*. [Przekł. I. Sochacka]. Kraków: Oficyna Ekonomiczna. Oddział Polskich Wydawców Profesjonalnych „ABC”, 2001, s. 18–55.

cy. Oczywiście warunki te wpływają na skalę korzyści, jednak w końcowym zestawieniu zawsze występują³.

Dzięki współpracy możliwe jest osiągnięcie wyznaczonych celów w skuteczniejszy i szybszy sposób niż w przypadku działań indywidualnych. Z tego względu zespoły – a zatem i ich współpraca – odgrywają ważną rolę w biznesie, działalności charytatywnej, edukacji, organizacjach rządowych oraz społeczności lokalnej⁴. Szkoła, podobnie jak inne instytucje, poprzez swoje działania dąży do osiągnięcia sukcesu, którym jest edukowanie i wychowanie dzieci i młodzieży w taki sposób, aby w przyszłości były aktywnymi członkami całego społeczeństwa. Realizacja zamierzonych celów nie opiera się na pracy jednostki, lecz na współpracy poszczególnych osób tworzących zespół szkolny wraz z organizacjami środowiska lokalnego.

Współpraca środowiska szkolnego z podmiotami działającymi wokół szkoły jest oczywista. Nie sposób wyobrazić sobie funkcjonowania szkoły odizolowanej od organizacji działających w jej najbliższym środowisku. Łączą ją z nimi liczne więzi, wynikające z regulacji prawnych, uwarunkowań ekonomicznych, pragmatyki codziennego działania czy wreszcie tradycji i zwyczajów obowiązujących w społeczności lokalnej, w której dana szkoła funkcjonuje⁵. Szkoła jest instytucją programowo otwartą, której działania opierają się nie tylko na współpracy nauczycieli i uczniów, lecz również na relacjach z rodzicami.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym każdego dziecka, jednak w procesie wychowania istotnym dla niej wsparciem i pomocą są działania podejmowane przez inne instytucje wychowawczo-edukacyjne, z których najważniejsza jest szkoła. Współpraca rodziny i szkoły przebiega dwukierunkowo, oba podmioty bowiem wzajemnie się uzupełniają i czerpią korzyści ze wspólnie podejmowanych działań. We współpracy obu tych podmiotów niezmiernie istotne są korzyści dla uczniów, którzy dzięki temu stają się naocznymi świadkami wspólnie podejmowanych działań. Jak podaje Anna Hejda, jedną z ważniejszych kompetencji, która będzie przydatna w życiu i ceniona przez przyszłych pracodawców, jest umiejętność pracy w zespole oraz nawiązywanie dobrych relacji interpersonalnych. Owa współpraca to zdolność do podejmowania działań grupowych na rzecz osiągania wspólnych celów, rozwiązywania problemów, tworzenia nowych rozwiązań. Jest to jedna z podstawowych sprawności społecznych, których uczymy się i które rozwijamy przez całe

---

³ B. Koźuch: *Skuteczne współdziałanie organizacji publicznych i pozarządowych*. Kraków: Instytut Spraw Publicznych UJ, 2011, s. 109.

⁴ J.R. Katzenbach, D.K. Smith: *Siła zespołów...*, s. 18–55.

⁵ R. Dorczak: *Modele współpracy szkoły z organizacjami w środowisku lokalnym*. W: *Jakość edukacji. Różnorodne perspektywy*. Red. G. Mazurkiewicz. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2012, s. 311.

życie⁶. Szkoła jest zatem pierwszym miejscem, w którym uczeń może zdobywać doświadczenie w tym zakresie.

Jeżeli szkoła nie będzie demokratyczna, czyli nie będzie umożliwiała rodzicom i uczniom wpływania na to, co się w niej dzieje, to nie będzie dobrze przygotowywała młodych ludzi do życia w społeczeństwie demokratycznym. Jeżeli rodzice nie będą rzeczywistymi partnerami, tylko klientami, to cały proces nauki dzieci (zdobywania wiedzy, uczenia zachowania, poznawania wartości) będzie bardzo utrudniony, o ile nie niemożliwy do zrealizowania⁷. Współpraca nauczycieli, rodziców, uczniów, a nawet środowiska lokalnego jest zatem koniecznym warunkiem prawidłowego funkcjonowania szkoły.

Podejmowane działania na rzecz współpracy edukacyjnej obejmują zarówno analizy teoretyczne, jak i ewaluacje stosowanych rozwiązań praktycznych. Ponadto organizowane są różnego rodzaju inicjatywy społeczne, których celem jest wdrożenie idei współpracy. Przykładem mogą być organizacje i stowarzyszenia rodzicielskie, które poprzez szkolenia, spotkania, publikacje czy warsztaty przybliżają oba środowiska.

W świetle opisywanych przykładów działań mających na celu przybliżenie i zaoferowanie nowych pomysłów wdrażających wszystkie podmioty do pracy na rzecz rozwoju efektywnej edukacji wydawać by się mogło, że współpraca szkoły i rodziny jest efektywnie prowadzona oraz systematycznie ulega dalszej poprawie. Niestety, pomimo licznych przedsięwzięć niejednokrotnie relacje rodziców i nauczycieli nie stanowią wzoru efektywnej współpracy na linii szkoła–dom.

Poznanie wzajemnych opinii rodziców i nauczycieli, rozpoznanie ich oczekiwań oraz uwarunkowań podejmowanej współpracy, a wreszcie sformułowanie wniosków i zaleceń stanowi niezwykle ważną wskazówkę zarówno dla nauczycieli, jak i rodziców. Z tego względu publikacja niniejsza jest przeznaczona dla nauczycieli, ale także rodziców. Nauczyciele znajdą w niej dokładne wskazówki odnośnie do podejmowanych działań, które usprawnią współpracę ze środowiskiem rodzinnym ucznia. Natomiast rodzice będą mogli lepiej poznać codzienne rozterki i bolączki w pracy zawodowej nauczycieli.

Niniejsza monografia prezentuje wyniki badań szeroko poruszających trzy najważniejsze aspekty współpracy rodziców i nauczycieli: wzajemne opinie, uwarunkowania i oczekiwania⁸. Ponadto ze względu na zróżnicowanie etapów

---

⁶ A. Hejda: *Szkoła współpracy, uczniowie i rodzice kapitałem społecznym nowoczesnej szkoły. Materiały warsztatowe dla uczniów szkół podstawowych*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, 2014, s. 10.

⁷ S. Bobula: *Rodzice partnerami szkoły. Partnerstwo, czyli co? W: Jakość edukacji. Różnorodne perspektywy*. Red. G. Mazurkiewicz. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2012, s. 298.

⁸ Praca ukazuje rezultaty przeprowadzonych badań, które zostały przedstawione w 2017 roku w rozprawie doktorskiej pt. „Współpraca rodziców i nauczycieli – charakter, oczekiwania i uwarunkowania”, przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Ewy Jarosz.

kształcenia uwzględniono podział badań na grupy wiekowe: edukację w klasach I–III szkoły podstawowej, klasach IV–VI szkoły podstawowej oraz edukację w szkołach średnich. Dzięki wnikliwemu rozpoznaniu możliwe było zdiagnozowanie barier ograniczających prowadzenie efektywnej współpracy oraz sformułowanie wskazówek dla nauczycieli. Dlaczego wskazówki skierowano tylko do nauczycieli nie zaś do rodziców? Jak wskazuje Stanisław Rogala, „jeżeli mówimy o współdziałaniu szkoły i rodziny, a także niezadowolającym jego rozwoju, nie zawsze jasno uświadamiamy sobie, że z wielu przyczyn rola wiodąca przypada szkole, iż to właśnie nauczyciele winni stworzyć ku temu bardziej sprzyjające warunki”⁹.

Opierając się na wspomnianych przesłankach, podzielono pracę na cztery zasadnicze części. W rozdziale pierwszym ukazano teoretyczne podstawy problematyki współpracy środowisk: szkolnego i rodzinnego¹⁰. Dokonano wyjaśnienia używanej terminologii w odniesieniu do pojęć „współpraca”, „współdziałanie”, „partnerstwo”. Nakreślono znaczenie współpracy obu środowisk wychowawczych w organizacji efektywnego procesu edukacji, jak również wskazano formy oraz treści współpracy. Dokonano ponadto przeglądu wybranych inicjatyw, które promują współpracę szkoły i rodziny.

Drugi rozdział obejmuje analizę postaw nauczycieli oraz rodziców, które przyczyniają się do jakości relacji z partnerami. Ukazano w nim czynniki psychospołeczne determinujące współpracę rodziców i nauczycieli. Przedstawiono również współpracę w kontekście komunikacji interpersonalnej podmiotów edukacyjnych.

W rozdziale trzecim zawarto opis koncepcji metodologicznej przeprowadzonych badań. Określono przedmiot badań, którym uczyniono współpracę rodziców i nauczycieli. Sformułowano problemy badawcze, opisano metodę, technikę, narzędzia badań własnych. Scharakteryzowano także dobór próby badawczej oraz teren badań.

Ostatni rozdział ukazuje wyniki przeprowadzonych badań. Dokonano prezentacji, analizy i interpretacji otrzymanego materiału empirycznego. Badane obszary zostały zaprezentowane oddzielnie dla każdej grupy badawczej.

Końcowa część pracy zawiera rekomendacje do praktyki edukacyjnej, które przyczynią się do podniesienia efektywności współpracy rodziców i nauczycieli.

***

---

⁹ S. Rogala: *Psychologiczne determinanty współdziałania rodziców i nauczycieli*. Opole: Instytut Śląski, 1983, s. 13.

¹⁰ Ze względu na czytelność przekazu, w prezentowanym tekście tytułowe pojęcie „współpraca środowisk: szkolnego i rodzinnego” jest zamiennie używane z pojęciem „współpraca rodziców i nauczycieli”.

W tym miejscu chciałam skierować najserdeczniejsze podziękowania na ręce Pani prof. dr hab. Ewy Jarosz – promotor mojej pracy doktorskiej. Bez jej cennych wskazówek, rad, a nade wszystko życzliwości i wsparcia, moje działania naukowe nie byłyby możliwe.

Patrycja Młynek

Cooperation between school and family environment from the parental and teacher perspectives

S u m m a r y

In contemporary society, the ability to cooperate plays an important role in many areas of social life. Thanks to cooperation, it is possible to achieve one's goals in a more effective and faster way than through individual actions. Unsurprisingly, cooperation plays an important role in education as well. The realization of educational goals is not based on the work of an individual, but on the cooperation of individuals who form the school environment together with local organizations. The modern school is a programmatically open institution, whose activities are facilitated not only via the cooperation of teachers and students, but also through the relations with parents.

Due to the importance of cooperation between the school and the family environment in the process of education of children and adolescents, it remains an important area of pedagogical research. Despite the fact that the student, who constitutes the main subject of didactic and educational interactions, does not directly participate in the activities undertaken by parents and teachers, they still remain indirectly at the center of their interactions. It is, therefore, owing to the effective cooperation of these entities that the improvement of the educational process is possible.

The presented work attempts to theoretically and empirically analyze the cooperation between parents and teachers through the lens of mutual opinions of parents and teachers, their expectations, as well as the factors conditioning specific types of cooperation.

The monograph consists of three main parts. The first part is devoted to the analysis of fundamental issues related to cooperation. It distinguishes three key conceptual categories: cooperation, collaboration, and partnership. Moreover, it discusses the importance of collaboration between the two communities, as well as solutions and strategies for implementing the idea of a collaborative school. It also focuses on characterizing educational entities: parents and teachers. The presented overview provides the necessary basis for further analysis of the selected topic, based on the conducted research.

In the second part of the monograph, the author presents the implemented research framework and explains the general methodological assumptions. The study has adopted the quantitative research strategy and has assumed a diagnostic and confirmatory character of conducted research. This decision stems from the identification of the mutual opinions and expectations of parents and teachers. On the other hand, the confirmatory nature of the research results from the analysis of the interrelationships between individual characteristics of parents and teachers and the preferred types of cooperation. Next, the cooperation of parents and teachers has been formulated as the object of research, including the mutual opinions of parents and teachers, their expectations towards cooperation and the factors determining the preferred types of cooperation. On this basis, the research objectives have been defined as:

- identifying the mutual opinions of parents and teachers;
- identifying the expectations of the subjects towards mutual cooperation;
- defining the factors determining the cooperation between school and family environment.

The third part of the study presents the results of the conducted research. The analysis of the obtained empirical material has allowed to answer the following research questions:

1. What are the attitudes and behaviors of parents and teachers towards the cooperation undertaken on the basis of mutual opinions?

2. What are the needs in terms of types of cooperation between parents and teachers?

3. What are the determinants of cooperation between teachers and parents?

The collected research material has demonstrated clear differences between the mutual evaluation of the attitudes of the studied groups of respondents. Parents' opinions of teachers' attitudes are significantly more complimentary than those of the teachers. The collected data regarding the mutual opinions revealed one of the obstacles that prevents the implementation of the idea of cooperation. This barrier results from the negative attitudes of teachers towards their educational partners. The teachers' answers testify to their unjustified feeling of loneliness or lack of support.

The research findings are also expressed in the recognition of the needs of both studied groups in terms of the types of cooperation. For the purposes of the research, four types of cooperation have been formulated, which reflect the involvement of the participants and the area of their interaction. On this basis, it has been possible to determine the preferences of the respondents regarding the scope of cooperation. The findings of the study have demonstrated that both teachers and parents express a desire for authentic cooperation between the school and family environments.

Moreover, the conducted research has allowed the author to indicate the factors determining the preferred types of cooperation. Statistical analysis has made it possible to determine that such factors as age, professional activity, number of children and parents' education influence the preferred types of cooperation. In the case of teachers, the fact of having their own children has been singled out as the determining factor. The results and recommendations presented in this publication may contribute to the further improvement of the quality and effectiveness of cooperation between the school and family environments.

Spis rysunków, tabel i wykresów

- Rysunek 1. Wpływy środowisk wychowawczych i edukacyjnych według P. Bąbla i S. Trusza / 16
- Rysunek 2. Zadania podmiotów edukacyjnych wynikające ze współpracy / 24
- Rysunek 3. Oś aktywności rodziców wobec szkoły / 50
- Rysunek 4. Zależność pomiędzy postawą interpersonalną a relacją interpersonalną w układzie nauczyciel – rodzic / 55
-
- Tabela 1. Porównanie zakresu kompetencji rady rodziców i rady szkoły / 28
- Tabela 2. Poziomy współpracy oraz charakter relacji / 52
- Tabela 3. Zmienne niezależne oraz ich wskaźniki / 66
- Tabela 4. Liczba badanych w poszczególnych typach szkół / 71
- Tabela 5. Liczba nauczycieli z mniejszym i większym doświadczeniem w poszczególnych typach szkół / 71
- Tabela 6. Liczba nauczycieli posiadających lub nieposiadających własne dzieci, które uczęszczały lub uczęszczają do szkoły w poszczególnych typach szkół / 71
- Tabela 7. Liczba rodziców aktywnych lub nieaktywnych zawodowo w poszczególnych typach szkół / 72
- Tabela 8. Liczba rodziców dla poszczególnych kategorii wiekowych w poszczególnych typach szkół / 72
- Tabela 9. Liczba rodziców posiadających starsze dzieci w wieku szkolnym w poszczególnych typach szkół / 72
- Tabela 10. Zestawienie opinii rodziców na temat postaw i zachowań nauczycieli wobec podejmowanej współpracy / 83
- Tabela 11. Zestawienie opinii nauczycieli na temat postaw i zachowań rodziców w odniesieniu do współpracy z nauczycielami / 94
- Tabela 12. Zbiorcze zestawienie preferowanych przez rodziców typów współpracy / 103
- Tabela 13. Preferowane przez rodziców typy współpracy na poszczególnych etapach edukacyjnych dzieci / 104

- Tabela 14. Zbiornicze zestawienie preferowanych przez nauczycieli typów współpracy / 105
- Tabela 15. Preferowane przez nauczycieli typy współpracy nauczycieli na poszczególnych etapach edukacyjnych / 106
- Tabela 16. Zależności pomiędzy wiekiem rodziców a preferowanym typem współpracy / 110
- Tabela 17. Zależności pomiędzy wykształceniem rodziców a preferowanym typem współpracy / 112
- Tabela 18. Zestawienie najczęściej preferowanych typów współpracy, w zależności od wykształcenia rodziców na poszczególnych etapach edukacyjnych dzieci / 113
- Tabela 19. Zależności pomiędzy liczbą posiadanych dzieci a preferowanym typem współpracy / 115
- Tabela 20. Zależności pomiędzy aktywnością zawodową rodziców a preferowanym typem współpracy / 116
- Tabela 21. Zależności pomiędzy osiągnięciami szkolnymi uczniów a preferowanym przez rodziców typem współpracy / 119
- Tabela 22. Zależności pomiędzy zachowaniem szkolnym uczniów w ocenie rodziców a preferowanym przez rodziców typem współpracy / 122
- Tabela 23. Zależności pomiędzy doświadczeniem zawodowym nauczycieli a preferowanym typem współpracy / 124
- Tabela 24. Zależności pomiędzy posiadaniem własnych dzieci a preferowanym typem współpracy / 127
- Tabela 25. Zależności pomiędzy oceną postaw rodzicielskich przez nauczycieli a preferowanym typem współpracy pełnej (w %) / 129
- Tabela 26. Ocena postaw pedagogicznych przez rodziców a preferowany typ współpracy pełnej (w %) / 132
-
- Wykres 1. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Zdecydowana większość nauczycieli stara się jak najlepiej wykonywać swój zawód” / 75
- Wykres 2. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele wykonują swoje obowiązki bez większego zaangażowania” / 75
- Wykres 3. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele nie doceniają pracy rodziców na rzecz szkoły” / 76
- Wykres 4. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele w ogóle nie pozwalają wpływać rodzicom na pracę szkoły” / 76
- Wykres 5. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele utrudniają rodzicom kontaktowanie się z nimi” / 77
- Wykres 6. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczycielom zależy na pozytywnej opinii rodziców” / 78

- Wykres 7. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele unikają angażowania się w problemy swoich uczniów i ich rodziców” / 78
- Wykres 8. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele poświęcają dodatkowo czas, aby rozwiązać problemy uczniów oraz ich rodziców” / 79
- Wykres 9. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele zazwyczaj są wyrozumiali dla uczniów i rodziców” / 80
- Wykres 10. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele najczęściej traktują rodziców z góry” / 80
- Wykres 11. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Rzadko można spotkać takiego nauczyciela, który z pasją poświęca się swojej pracy” / 81
- Wykres 12. Stosunek rodziców do stwierdzenia: „Nauczyciele zawsze udzielają rodzicom pomocy” / 82
- Wykres 13. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzice żądają, choć sami nie wypełniają właściwie obowiązków rodzicielskich” / 87
- Wykres 14. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzice obiecują pracować z dzieckiem, ale tego nie robią” / 88
- Wykres 15. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „W zdecydowanej większości rodzice traktują nauczycieli jak specjalistów, licząc się z ich zdaniem” / 89
- Wykres 16. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzice najczęściej dostosowują się do wskazówek nauczyciela” / 89
- Wykres 17. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzicom wydaje się, że wszystko wiedzą lepiej” / 90
- Wykres 18. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzice nie traktują nauczycieli poważnie” / 91
- Wykres 19. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Kiedy dziecko sprawia problemy wychowawcze rodzice obwiniają o to nauczycieli” / 92
- Wykres 20. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzice najczęściej poważnie traktują wszelkie uwagi nauczyciela” / 92
- Wykres 21. Stosunek nauczycieli do stwierdzenia: „Rodzice bardzo często wymagają, aby to szkoła zajęła się wychowaniem ich dziecka” / 93
- Wykres 22. Średnia punktów uzyskanych ogółem przez rodziców i nauczycieli dla wszystkich sformułowań / 97
- Wykres 23. Odpowiedzi rodziców i nauczycieli wskazujące na preferencje pełnej współpracy / 107
- Wykres 24. Preferencje rodziców w zakresie pełnej współpracy z nauczycielami w zależności od ich wieku / 112
- Wykres 25. Preferencje rodziców w zakresie pełnej współpracy w zależności od osiągnięć szkolnych ich dzieci / 120
- Wykres 26. Zestawienie preferencji pełnej współpracy przez nauczycieli z małym i większym doświadczeniem / 126

Spis treści

Wprowadzenie	/	5
Rozdział I. Współpraca środowisk: szkolnego i rodzinnego – podstawowe ujęcia	/	11
Współpraca, współdziałanie, partnerstwo – kluczowe kategorie pojęciowe	/	11
Znaczenie współpracy środowisk: szkolnego i rodzinnego	/	18
Formy i treści współpracy rodziców i nauczycieli	/	22
Stowarzyszenia, organizacje oraz programy na rzecz współpracy rodziców ze szkołą	/	27
Rozdział II. Podmioty współpracy pomiędzy środowiskami: rodzinnym i szkolnym	/	35
Psychospołeczne uwarunkowania współdziałania nauczycieli i rodziców	/	35
Znaczenie kompetencji zawodowych nauczycieli w budowaniu efektywnej współpracy z rodzicami	/	42
Postawy rodziców i nauczycieli względem wzajemnej współpracy	/	48
Komunikacja rodziców i nauczycieli podstawą wzajemnej współpracy	/	52
Rozdział III. Ramy metodologiczne badań	/	59
Przedmiot i cele badań	/	60
Opis procedury badawczej	/	61
Teren badań, dobór badanej próby i charakterystyka badanych grup	/	70
Rozdział IV. Współpraca rodziców i nauczycieli w świetle badań	/	73
Opinie rodziców na temat postaw i zachowań nauczycieli wobec podejmowanej współpracy z rodzicami	/	73
Opinie nauczycieli na temat postaw i zachowań rodziców w odniesieniu do współpracy z nauczycielami	/	86
Oczekiwania rodziców i nauczycieli w zakresie współpracy środowisk: szkolnego i rodzinnego	/	98
Cechy indywidualne rodziców determinujące preferowany typ współpracy	/	108

Cechy indywidualne nauczycieli determinujące ich współpracę	/	123
Wzajemne opinie rodziców i nauczycieli a preferowane typy współpracy	/	128
Rozdział V. Wnioski i zalecenia wynikające z przeprowadzonych badań	/	135
Wzajemne opinie rodziców i nauczycieli	/	135
Oczekiwania rodziców i nauczycieli wobec wzajemnej współpracy	/	137
Uwarunkowania współpracy rodziców i nauczycieli	/	138
Zakończenie	/	143
Aneks	/	145
Bibliografia	/	173
Summary	/	181
Spis rysunków, tabel i wykresów	/	183

Redaktor
Katarzyna Więckowska

Projekt okładki
Natalia Łukomska

Redakcja techniczna
Małgorzata Pleśniar

Korekta
Marzena Marczyk

Łamanie
Edward Wilk

Redaktor inicjujący
Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.12.2022
Copyright © 2021 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzymyamy otwartej nauce. Od 1.01.2023 publikacja dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

Wersja elektroniczna monografii zostanie opublikowana w formule wolnego dostępu
w Repozytorium Uniwersytetu Śląskiego www.rebus.us.edu.pl.

 <https://orcid.org/0000-0001-7885-2834>

Młynek, Patrycja
Współpraca środowisk : szkolnego i rodzinnego
z perspektywy rodziców i nauczycieli / Patrycja
Młynek. Wydanie I. - Katowice : Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego, 2021

<https://doi.org/10.31261/PN.4096>

ISBN 978-83-226-4159-0
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-4160-6
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail:wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa:
Volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Księcia Witolda 7-9
71-063 Szczecin

Wydanie I. Arkuszy drukarskich: 12,0. Arkuszy wydawniczych: 13,5. Publikację wydrukowano na papierze offsetowym
90 g. PN 4096. Cena 34,90 zł (w tym VAT).